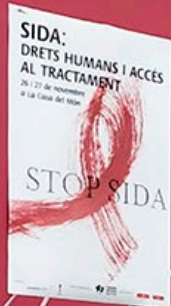
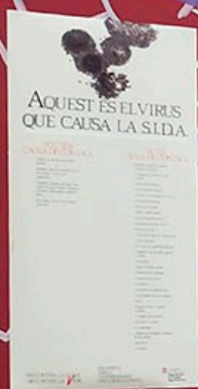

Vigilància epidemiològica de la infecció pel VIH i la SIDA a Barcelona

20
20

20 anys amb la infecció pel VIH

1981- 1994

Creixement ràpid dels casos i dels morts

- Gran alarma social. Important mobilització comunitària
- Aïllament del virus
- Inici dels programes d'intercanvi de xeringues i de metadona
- La sida es la primera causa de mort entre els joves a Barcelona
- Reducció dràstica de la transmissió vertical

1995-1999

Introducció de la teràpia d'alta activitat

- Reducció espectacular dels casos i de les morts
- Millora en la qualitat de vida i descens de la comorbilitat
- Millora de la adherència al tractament (1 comprimit al dia)

2000-2010

Malaltia crònica tractable

- Vigilància obligatòria de la infecció pel VIH
- Primers assaigs clínics de vacunes
- Promoció del diagnòstic precoç
- Proves fora del circuit assistencial: programa saunes de l'ASPB
- Important rol en la prevenció dels centres comunitaris de salut sexual

2011-2020

Tractament com a prevenció

- Inici d'estudi de les parelles sexuals manera sistemàtica
- Aprovació del tractament de prevenció front al VIH (PrEP)
- Atenció centrada en el pacient
- Introducció del concepte de prevenció combinada (farmològica i conductual)

© 2022 Agència de Salut Pública de Barcelona

Tots els drets reservats.

<https://www.aspb.cat/>

Aquesta publicació està sota una llicència Creative Commons:

Reconeixement – No Comercial – No derivades (BY-NC-ND)

<https://creativecommons.org/>

Vigilància epidemiològica de la Infecció pel VIH i la SIDA a Barcelona. 2020

Servei d'Epidemiologia

Presidenta de l'Agència de Salut Pública de Barcelona i Regidora de Salut, Envel·liment i Cures de l'Ajuntament de Barcelona:

Gemma Tarafa i Orpinell

Gerenta de l'Agència de Salut Pública de Barcelona:

Carme Borrell i Thió

Responsables de l'edició:

Patricia García de Olalla Rizo, Oriol Buscà Riu, Roser Clos Guix, Cristina Rius Gibert

Informatització de les dades:

Roser Clos Guix

Processament i anàlisi de dades:

Oriol Buscà Riu, Javier Molero Calafell, Patricia García de Olalla Rizo

Equip d'Infermeria:

Roser Clos Guix, Eva Masdeu i Corcoll, Pilar Gorrindo, Míriam Ros i Samsó, Raquel Rodríguez i López, Ingrid Avellanes i Gil, Lluïsa Estruga, Anna de Andrés i Aguayo, Pere Simón i Vivan, Lluïsa Fornas i Cantón, Alba Artigas i Baeza, Anna Hernández i Pineda

Agents de Salut Comunitària:

Sayid Abdelkarim, Ileana Burcea, Oumar Diatta, Xiao Miao Lin, Jesús E. Ospina i Valencia, Tahir Rafi, Omar Souane

Secretaria:

Sergi Romero i Allueva, Carme Serrano i Mejías

Agraïments:

Volem agrair l'esforç de totes les persones que contribueixen a la vigilància i el control del VIH i la SIDA a la ciutat.

Cita recomanada:

García de Olalla Rizo P, Buscà Riu O, Molero Calafell J, Clos Guix R, Masdeu i Corcoll E, Gorrindo Lamban P, Ros i Samsó M, Rodríguez i López R, Avellanes i Gil I, Estruga i García L, de Andrés i Aguayo A, Simón i Vivan P, Fornas i Cantón L, Alba Artigas i Baeza A, Hernández i Pineda A, Rius Gibert C. Vigilància epidemiològica de la infecció pel VIH i la SIDA a Barcelona. Informe 2020. Barcelona: Agència de Salut Pública de Barcelona; 2022.

Contingut

Resum executiu.....	5
Resumen ejecutivo	6
Executive Summary	7
Introducció.....	8
Mètodes	9
Nous diagnòstics de VIH	10
Sida	29
Conclusions i recomanacions	40
Referències	42
Abreviatures i acrònims	43

Vigilància epidemiològica de la infecció pel VIH i la SIDA a Barcelona

Resum executiu

El nombre de persones diagnosticades de VIH continua descendint a Barcelona. L'any 2020, 228 persones van ser diagnosticades amb VIH. La taxa d'incidència per 100.000 habitants va disminuir un 17,8%, passant de 16,9 en 2019 a 13,9 en 2020. La incidència va ser major entre els homes (27,0 casos per 100.000 habitants) que entre les dones (2,1 casos per 100.000 habitants). La ràtio home-dona va ser de 12,9.

La major part dels nous diagnòstics de VIH van correspondre a homes (91%) i la proporció més alta de diagnòstics (82%) es va atribuir a les relacions sexuals entre homes, en el 12% dels casos al contacte heterosexual i el 6% a l'ús de drogues injectades. Entre les 18 dones, la proporció més alta (77%) es va atribuir al contacte heterosexual i el 23% a l'ús de drogues injectades.

El 43% (homes: 43%; dones: 44%) dels nous diagnòstics de VIH l'any 2020 es va realitzar amb retard, és a dir quan les persones tenien un recompte de CD4 menor de 350 cèl·lules/mm³ en el moment del diagnòstic.

L'estudi de contactes, solament, es va realitzar en 76 (33%) de les 228 persones diagnosticades de VIH (homes: 33%; dones: 41%).

El nombre de persones diagnosticades de SIDA continua descendint a la ciutat.

Resumen ejecutivo

El número de personas diagnosticadas de VIH continúa descendiendo en Barcelona. En 2020, 228 personas fueron diagnosticadas con VIH. La tasa de incidencia por 100.000 habitantes disminuyó un 17,8%, pasando de 16,9 en 2019 a 13,9 en 2020. La incidencia fue mayor entre los hombres (27,0 casos por 100.000 habitantes) que entre las mujeres (2,1 casos por 100.000 habitantes). La ratio hombre-mujer fue de 12,9.

La mayor parte de los nuevos diagnósticos de VIH correspondieron a hombres (91%) y la proporción más alta de diagnósticos (82%) se atribuyó a las relaciones sexuales entre hombres, en el 12% de los casos al contacto heterosexual y el 6% al uso de drogas inyectadas. Entre las 18 mujeres, la proporción más alta (77%) se atribuyó al contacto heterosexual y el 23% al uso de drogas inyectadas.

El 43% (hombres: 43%; mujeres: 44.4%) de los nuevos diagnósticos de VIH en el año 2020 se realizó con retraso, es decir cuando las personas tenían un recuento de CD4 menor de 350 células/mm³ en el momento del diagnóstico.

El estudio de contactos, solamente, se realizó en 76 (33%) de las 228 personas diagnosticadas de VIH (hombres: 33%; mujeres: 41%).

El número de personas diagnosticadas de SIDA continúa descendiendo

Executive Summary

The total number of people newly diagnosed with HIV continued to decrease. In 2020, 228 people were diagnosed with HIV. The rate of HIV diagnoses per 100 000 population has declined by 17.8%, from 16.9 in 2019 to 13.9 in 2020. The rate of HIV diagnoses was higher among men (27.0 per 100,000 population) than among women (2.1 per 100,000 population). The overall male-to-female ratio was 12.9.

Most people diagnosed with HIV in 2020 were men (91%) and the highest proportion of new diagnoses (82%) were attributed to sex between men. Heterosexual contact accounted for 12% of cases and injecting drug use for 6%. Out of the 18 women, the highest proportion (77%) were attributed to heterosexual contact and injecting drug use accounted for 23%.

Late diagnosis remains common, with 43% (men: 43%; women: 44.4%) of persons diagnosed in 2020 having a CD4 cell count below 350 cells/mm³ at diagnosis.

Out of the 228 newly diagnosed HIV, a total of 76 (33%) were offered partner notification (men: 33%; women: 41%)

The overall number of AIDS cases has continued to steadily decline.

Introducció

A Barcelona, la SIDA és una malaltia de declaració obligatòria individualitzada des de l'any 1987, mentre que la infecció pel VIH ho és des del juny del 2010. Totes dues formen part de la Xarxa de Vigilància Epidemiològica de Catalunya del sistema de malalties de declaració obligatòria i brots epidèmics.¹

Mentre que les dades que recull el registre de la SIDA proporcionen informació sobre les etapes més avançades de la infecció, les que s'han recollit de VIH ofereixen una bona aproximació a la incidència de la infecció. Tots dos sistemes faciliten informació molt útil a fi d'avaluar l'efectivitat de la teràpia antiretroviral i l'impacte dels programes de prevenció i control de la infecció que es porten a terme a la ciutat.

En aquest informe es presenta una visió general de l'epidèmia de VIH a Barcelona mitjançant l'anàlisi de les dades que el sistema de vigilància epidemiològica ha recollit.

Objectius principals

1. Quantificar els nous diagnòstics d'infecció pel VIH i per la SIDA.
2. Descriure les característiques epidemiològiques de les persones recentment diagnosticades d'infecció pel VIH i les de les persones diagnosticades de la SIDA.
3. Descriure la tendència dels nous diagnòstics d'infecció pel VIH i per la SIDA durant el període 2013-2020.

Mètodes

Els casos que s'inclouen en els registres compleixen els criteris de definició de cas de les malalties de declaració obligatòria.²

En aquest document s'ha fet una anàlisi descriptiva de les característiques epidemiològiques de les persones residents a Barcelona i diagnosticades de VIH i/o de SIDA l'any 2020. També es descriu la tendència dels nous diagnòstics de VIH i dels casos de SIDA entre els anys 2013 i 2020.

Per calcular la incidència s'han utilitzat les dades de població del cens municipal de l'any corresponent.³ Les taxes per barris segons l'índex de renda familiar disponible (IRFD) s'han calculat agrupant els barris que compartien el mateix rang de renda segons l'IRFD. L'índex actua com a indicador de la renda de les persones residents als diferents barris i mostra una fotografia de les desigualtats socials referides a un valor mitjà de la ciutat.⁴ Les taxes d'incidència dels barris s'han estratificat en tres nivells de renda (baixa i molt baixa, mitjana i alta i molt alta).

Els països de naixement es van agrupar segons una adaptació de la classificació d'ONUSIDA.⁵

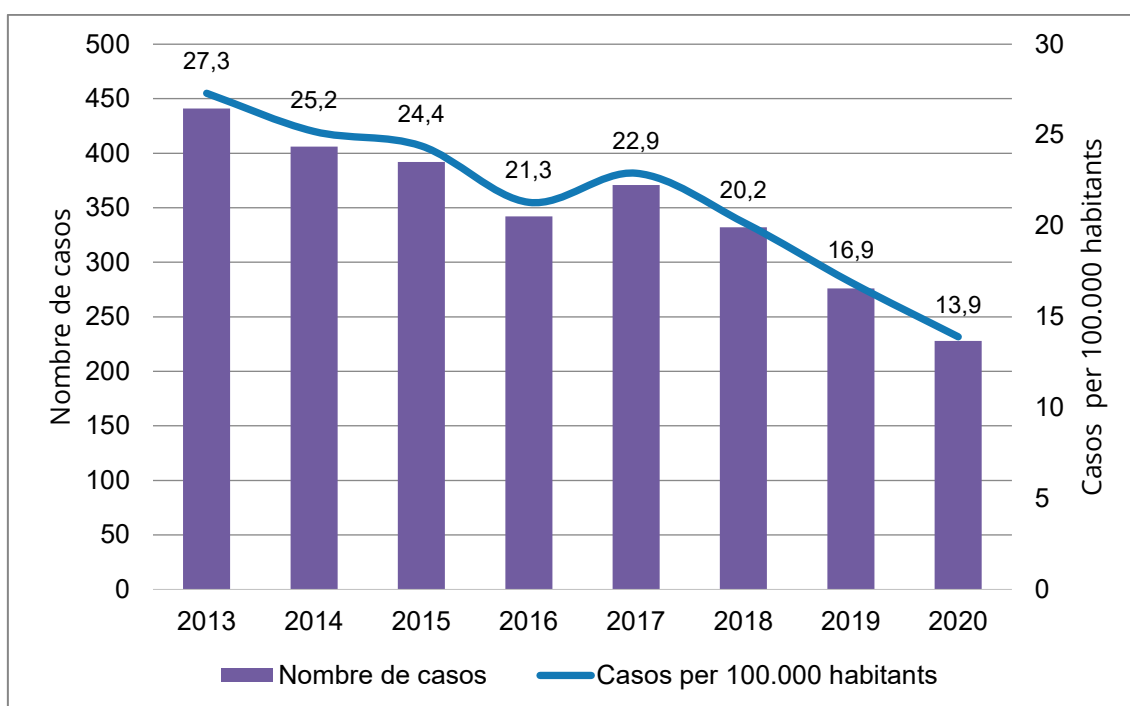
Es va considerar retard diagnòstic de la infecció pel VIH (RD) quan el recompte de limfòcits T CD4 era inferior a 350 cels/ μ l o quan el diagnòstic de la SIDA s'havia fet en els tres mesos posteriors al diagnòstic de VIH, independentment del nivell de CD4.⁶

Nous diagnòstics de VIH

L'any 2020, es van notificar 240 nous diagnòstics de VIH dels quals el 95,0% (228) eren residents a Barcelona, la qual cosa representa una taxa d'incidència de 13,9 casos per 100.000 habitants i un decrement del 17,8% en relació amb el 2019 (figura 1).

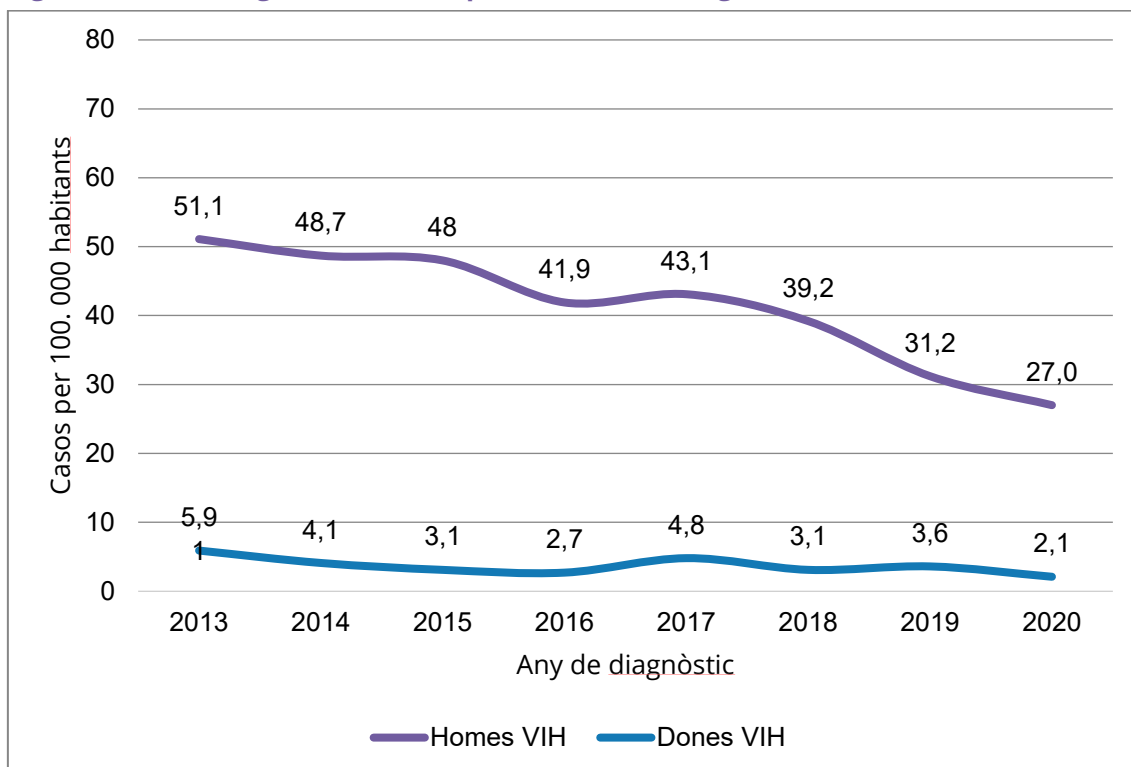
Figura 1. Nombre i casos per 100.000 habitants de nous diagnòstics de VIH. Barcelona, 2013-2020

Edat i sexe

Els homes van suposar el 91,2% (208) dels nous diagnòstics de VIH, dos casos eren dones trans i la resta, dones. Les taxes d'incidència per a homes i dones van ser de 27,0 i 2,1 casos per 100.000 habitants, respectivament, amb una raó home:dona de 12,9. El decrement observat ha estat del 15,6% en els homes i del 41,7% en les dones (figura 2).

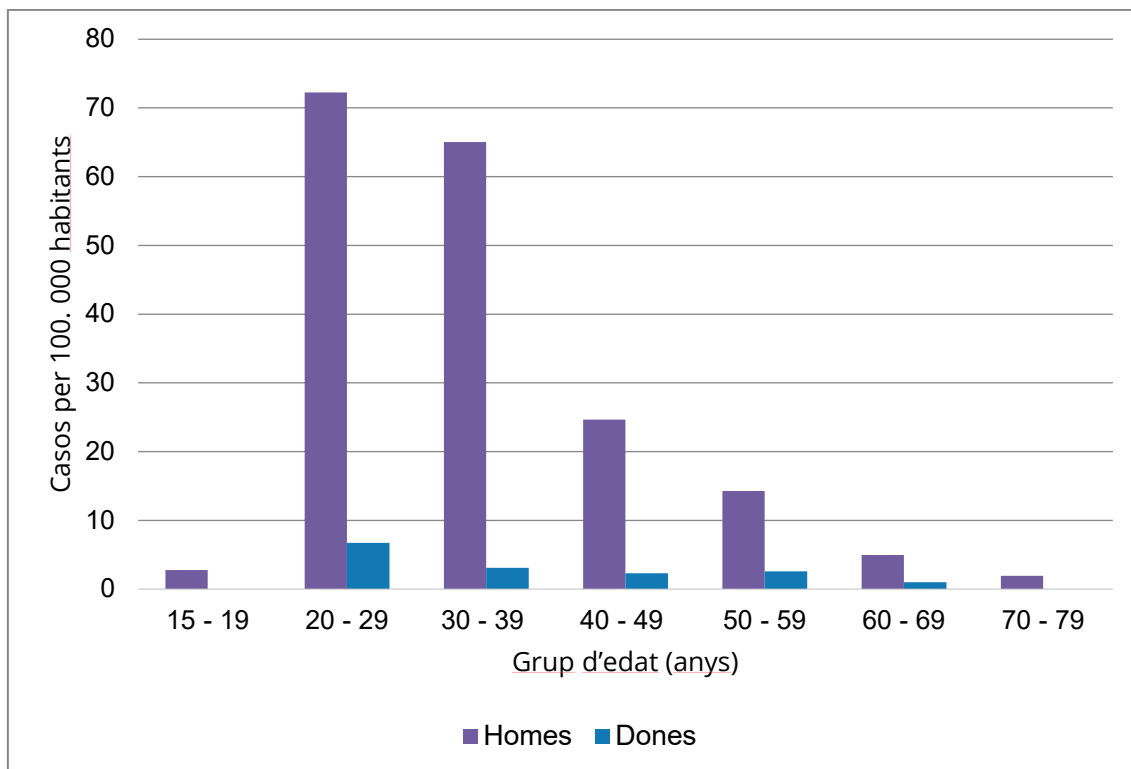
Figura 2. Nous diagnòstics de VIH per 100.000 hab. segons sexe. Barcelona, 2013-2020

La mediana d'edat en el moment del diagnòstic va ser de 33 anys (33 anys en els homes i 33,5 en les dones). Els homes tenien entre 19 i 74 anys i les dones entre 23 i 67 anys. Tant en homes com en dones, la taxa d'incidència més elevada es va observar entre els 20 i els 29 anys (figura 3).

Globalment, el 13,6% (31) de les persones diagnosticades tenia entre 15 i 24 anys i, en aquest grup, només un individu tenia menys de 20 anys..

Figura 3. Nous diagnòstics de VIH per 100.000 hab. segons sexe i edat . Barcelona, 2020

Lloc de naixement

El 34,2% (78) de les persones diagnosticades recentment van néixer a Espanya, la qual cosa representa una taxa de 6,5 casos per 100.000 habitants (12,8 casos en els homes i 1,0 casos en les dones) (figures 4 i 5).

Figura 4. Nous diagnòstics de VIH segons lloc de naixement. Barcelona, 2013-2020

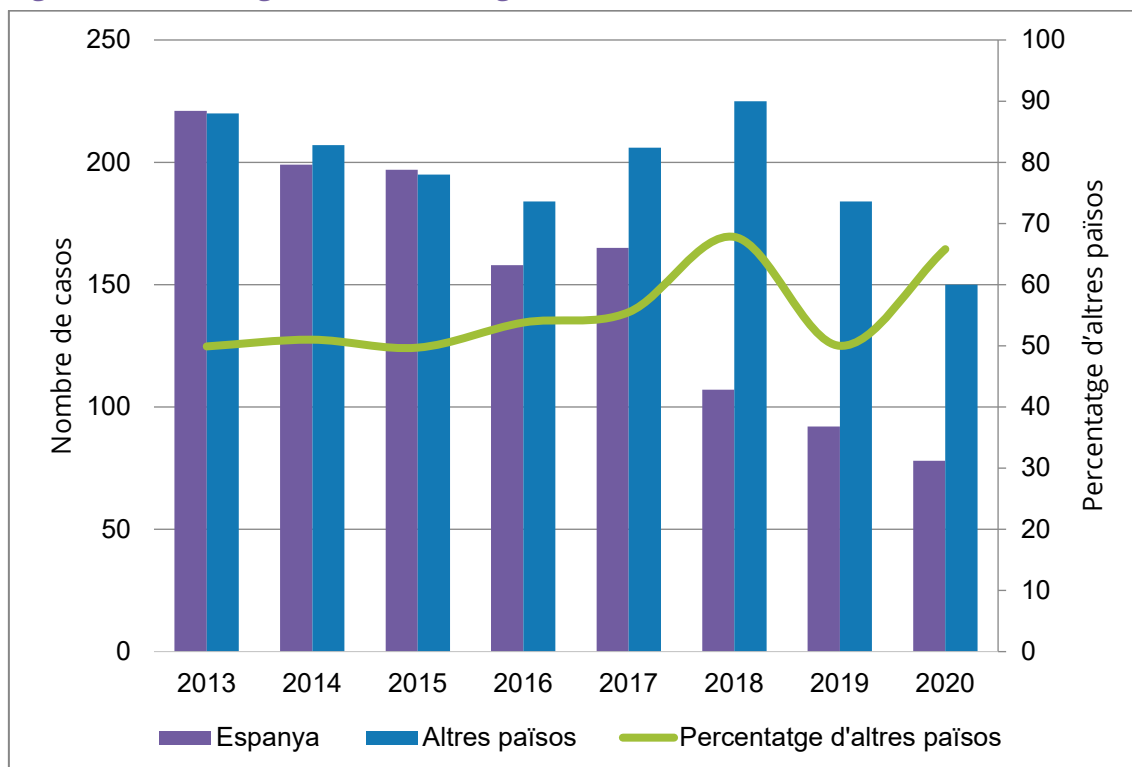
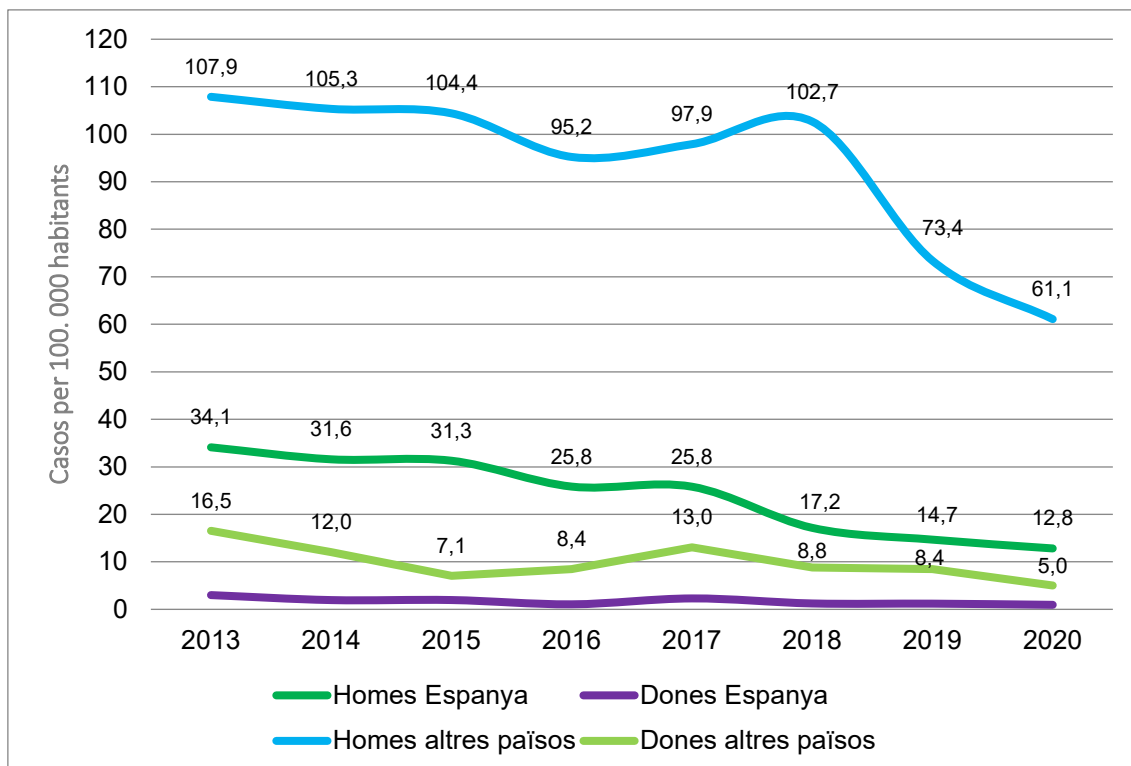
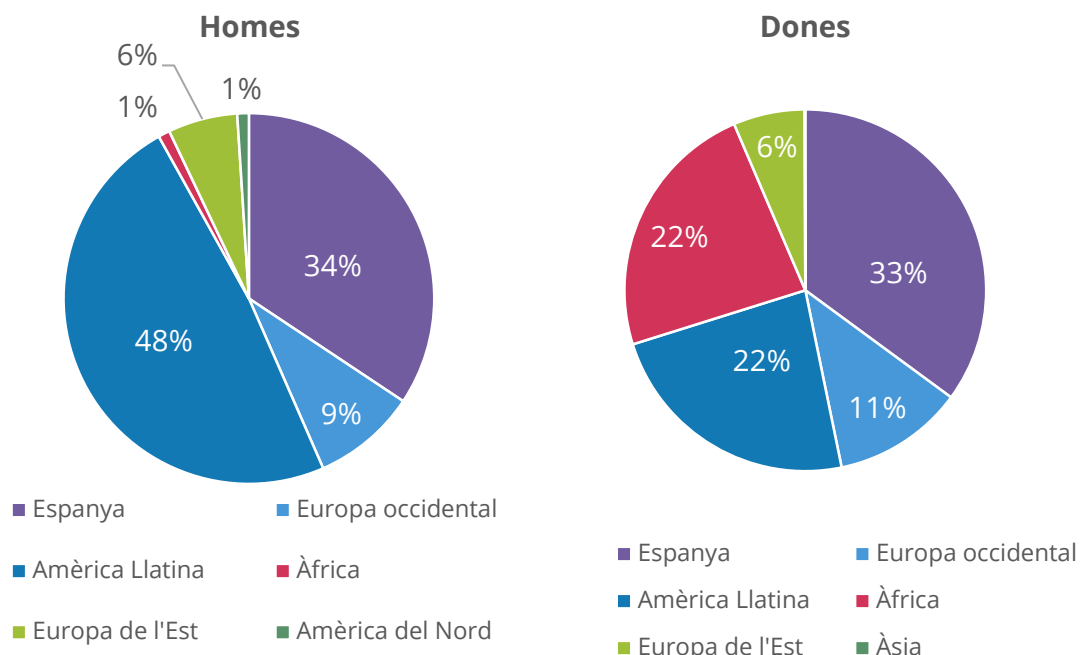

Figura 5. Nous diagnòstics de VIH per 100.000 habitants segons sexe i lloc de naixement . Barcelona, 2013-2020

En relació amb la regió de naixement de les persones nascudes fora d'Espanya, el 48,1% (100) dels homes va néixer a l'Amèrica Llatina i el Carib, el 8,7% a l'Europa occidental (incloent-hi Austràlia i Canadà) i el 6,3% a l'Europa de l'Est. Entre les 18 dones, el 22,2% (4) va néixer a l'Amèrica Llatina i el Carib, el 22,2% (4) a l'Àfrica subsahariana i l'11,1% (2) a l'Europa occidental (figura 6).

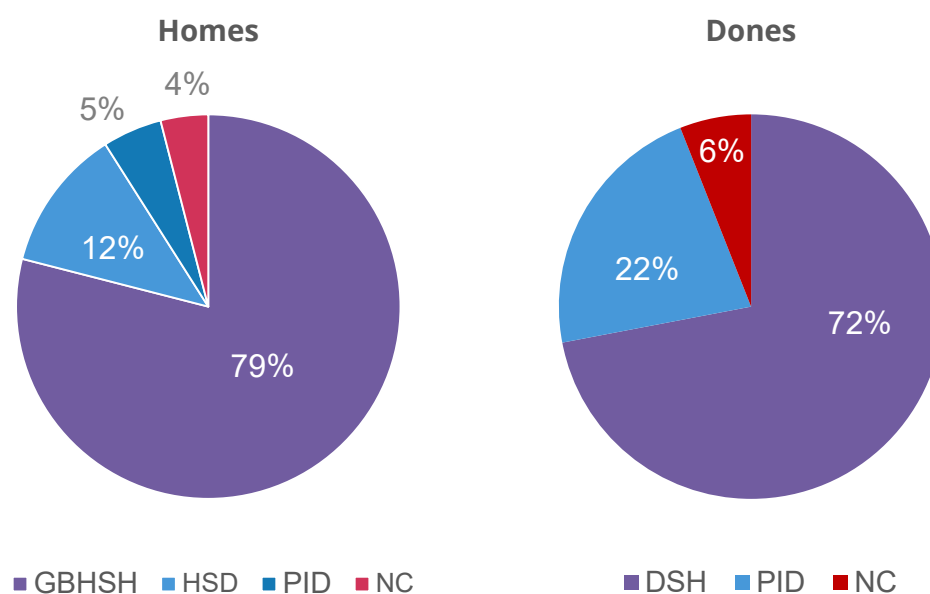
Figura 6. Nous diagnòstics de VIH segons regió de naixement. Barcelona, 2020

Transmissió

La via de transmissió es va identificar en el 95,6% (218) dels nous diagnòstics de VIH. Tant en homes com en dones, les relacions sexuals desprotegides continuen sent la via més freqüent de transmissió. Entre els homes, el 79% (165) corresponia a homes gais, bisexuals i altres homes amb relacions sexuals amb homes (GBHSH); el 12,4% (25), homes amb relacions sexuals amb dones (HSD); el 5,5% (11), persones que s'injecten drogues (PID), i en 9 casos es desconeixia la via de transmissió. Entre les dones, el 72,2% (13) corresponia a dones amb relacions amb homes (DSH), el 22,2% (4) a PID i en un cas no es coneixia la via de transmissió (figura 7).

Figura 7. Nous diagnòstics de VIH segons sexe i transmissió. Barcelona, 2020

En els homes d'entre 15 i 69 anys la transmissió més probable són les relacions sexuals amb homes. A les figures 8 i 9 es mostra la distribució per edat segons la forma de transmissió en homes i dones.

Figura 8. Nous diagnòstics de VIH segons edat i transmissió per a homes. Barcelona, 2020

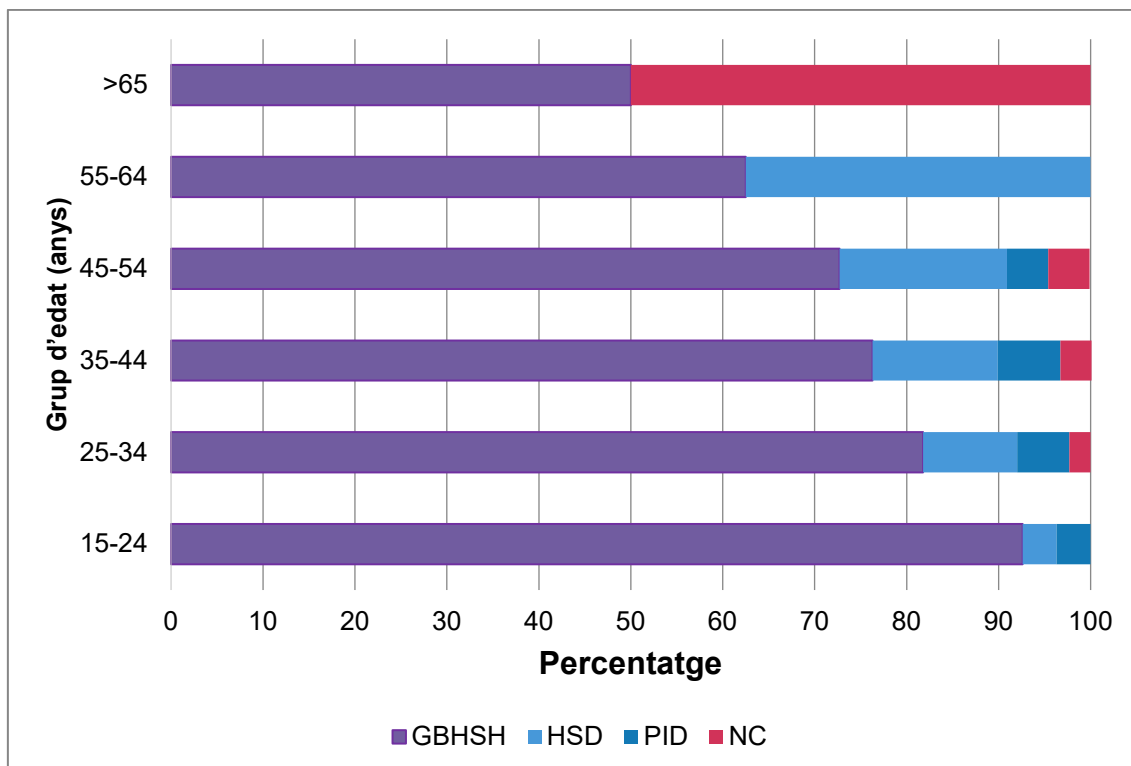
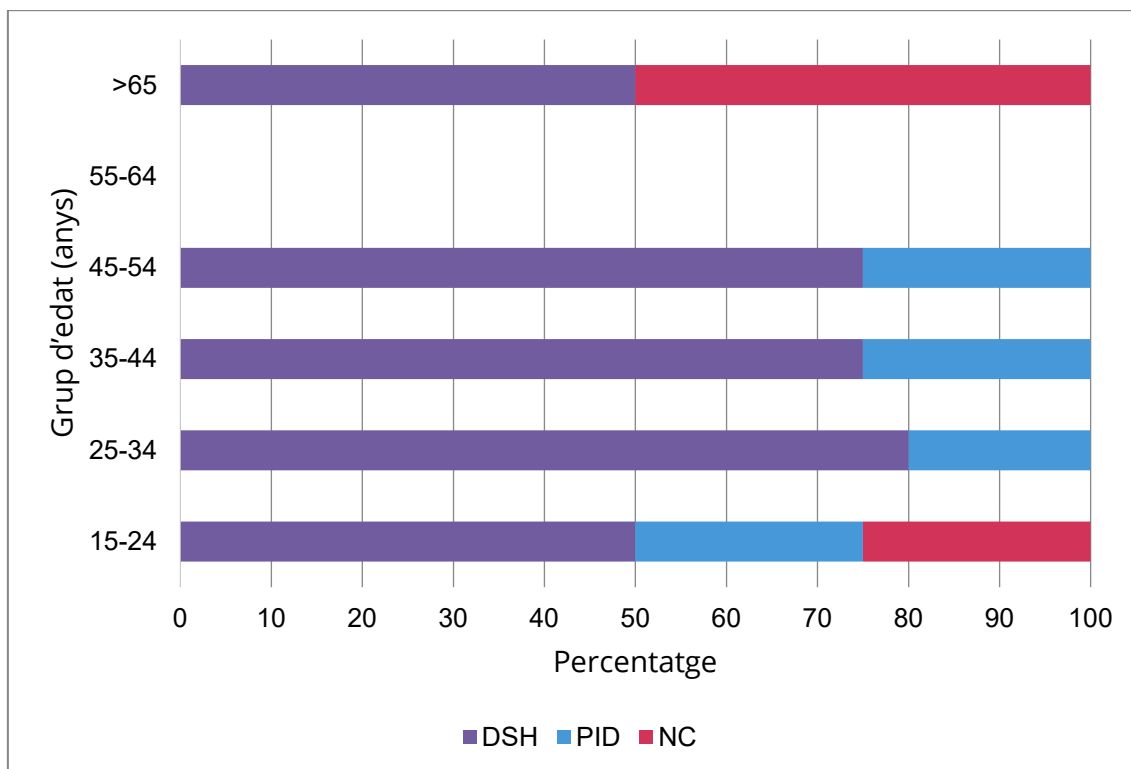
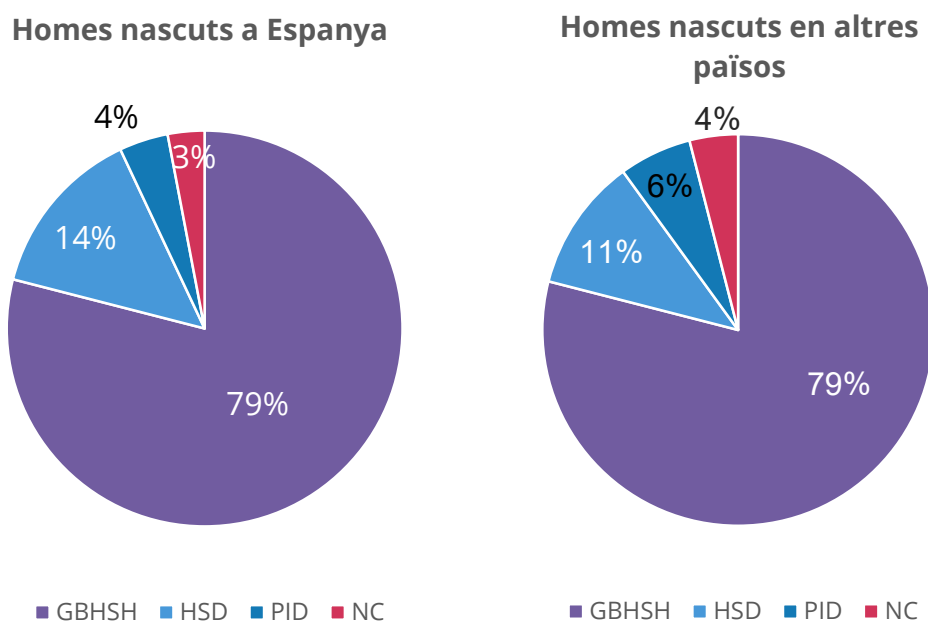

Figura 9. Nous diagnòstics de VIH segons edat i transmissió per a dones. Barcelona, 2020

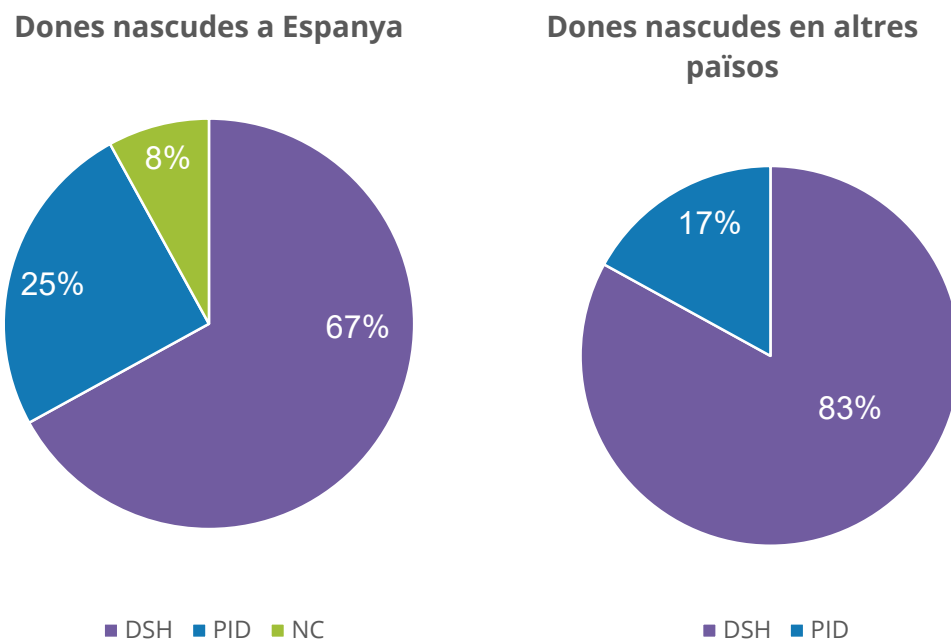
En comparar la transmissió segons el lloc de naixement, no s'observen diferències rellevants entre els homes nascuts a Espanya i els nascuts en altres països (figura 10).

Figura 10. Nous diagnòstics de VIH segons regió de naixement i transmissió per a homes. Barcelona, 2020

Tampoc es van observar diferències rellevants entre les dones autòctones i les nascudes fora (figura 11).

Figura 11. Nous diagnòstics de VIH segons regió de naixement i transmissió per a dones. Barcelona, 2020

Lloc de residència

Els districtes amb les taxes més altes de la ciutat continuen sent Ciutat Vella, l'Eixample i Sants-Montjuïc, amb 37,3, 31 i 15 casos per 100.000 habitants, respectivament (figura 12a). No obstant això, la taxa més alta dels homes s'observa en els residents a l'Eixample, mentre que Ciutat Vella presenta la taxa més elevada entre les dones (figura 12b).

Figura 12a. Nous diagnòstics de VIH per 100.000 habitants segons districte de residència. Barcelona, 2020

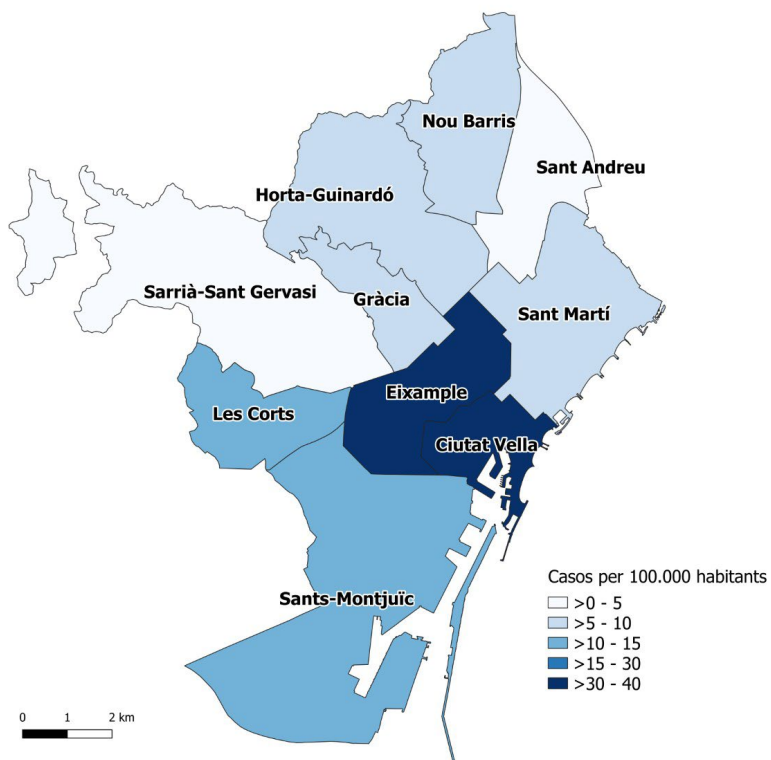
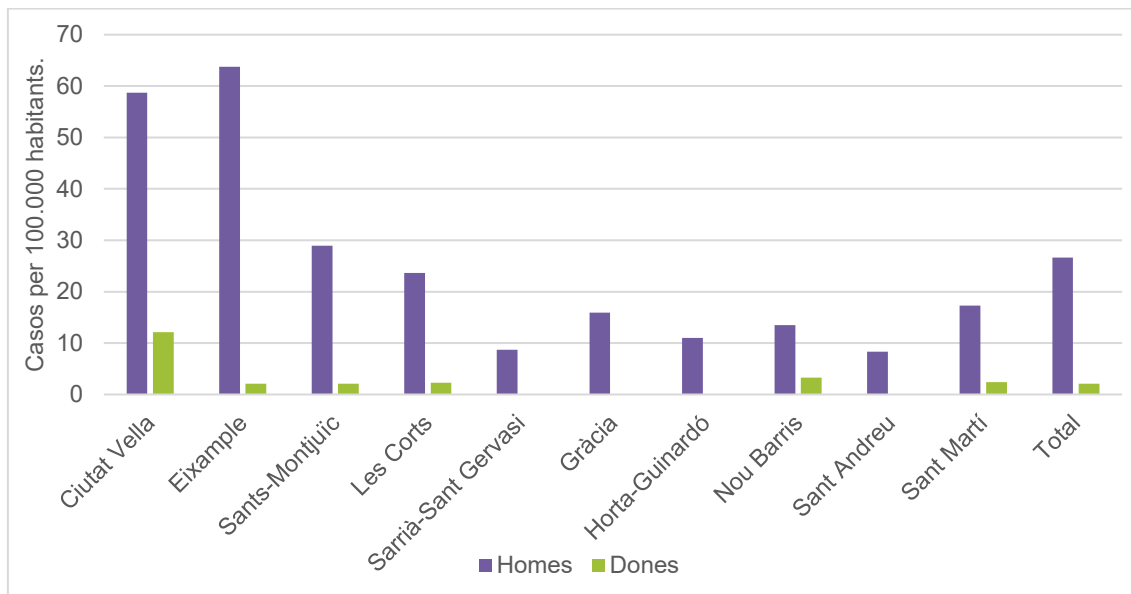
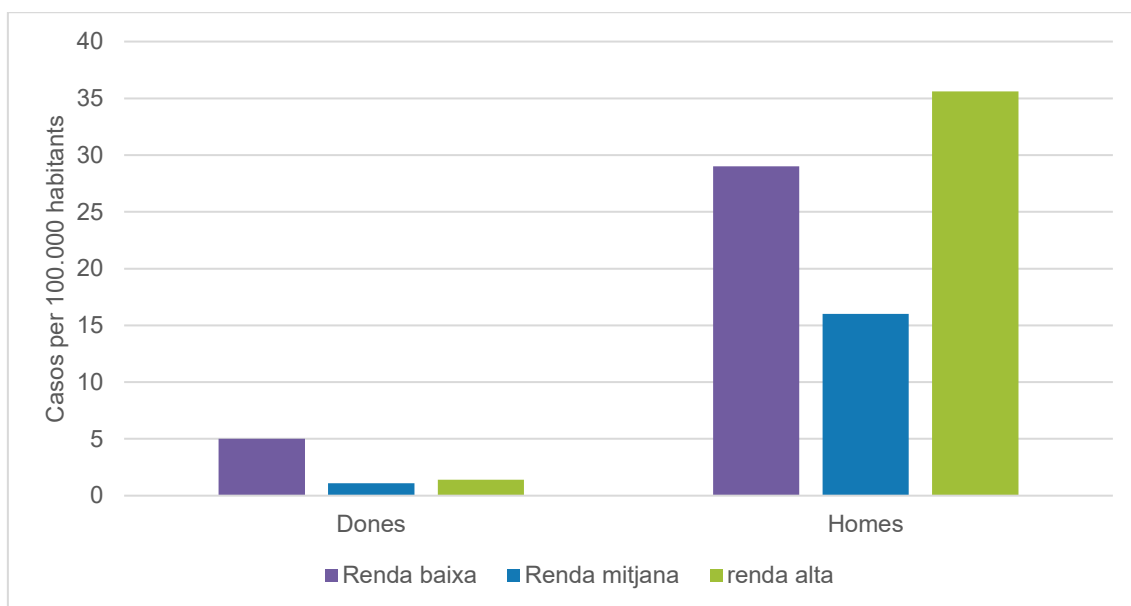

Figura 12b. Nous diagnòstics de VIH per 100.000 habitants segons sexe i districte de residència. Barcelona, 2020

La figura 13 mostra la distribució dels barris de residència agrupats per l'índex de la renda familiar disponible. En els homes, la taxa més elevada de nous diagnòstics de VIH es correspon als barris amb rendes elevades, seguit dels barris de renda baixa, mentre que en les dones la taxa més elevada es correspon als barris amb rendes més baixes.

Figura 13. Nous diagnòstics de VIH segons sexe i renda del barri de residència. Barcelona, 2020

Nota: la renda es valora amb l'IRFD. Renda de les llars a Barcelona. Distribució per districtes, barris i seccions censals (2018). Oficina Municipal de Dades.

Retard diagnòstic

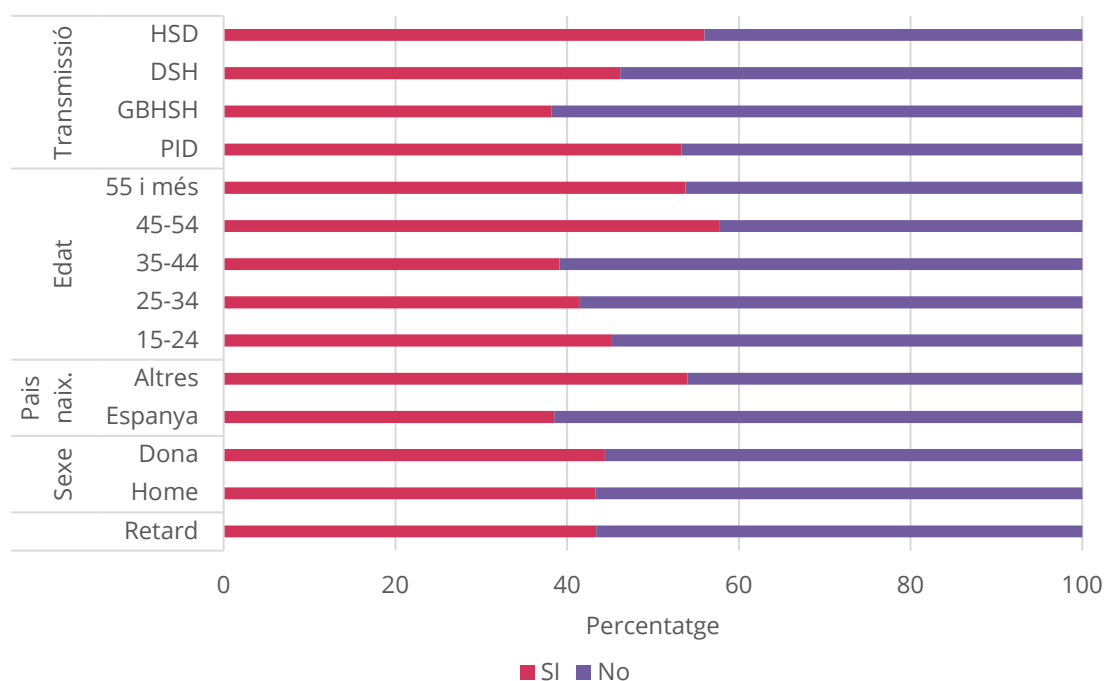
El retard en el diagnòstic de la infecció pel VIH (RD) s'associa a un augment de la morbiditat i mortalitat pel VIH, a un augment del risc de transmissió i a un increment dels costos de l'assistència sanitària. Disminuir el RD és un objectiu principal del pla d'acció enfront del VIH a Catalunya a fi de reduir la transmissió de la infecció.

Dels 228 casos de VIH diagnosticats el 2020, el 43% (98) tenien menys de 350 CD4 i un cas més va presentar SIDA en el moment del diagnòstic de VIH. Això suposa un RD global del 43,4%. En les dones, el RD va ser del 44,4% (8) i en els homes del 43,3% (91). El RD va ser més freqüent en les d'edats compreses entre els 45 i els 54 anys i en els més grans de 55, amb un 58% i 54%, respectivament (figura 14).

Valorant la via de transmissió, el RD va ser més freqüent en homes heterosexuais (56% de RD) i en persones que s'injecten drogues (53,3%). Els GBHSH van ser el col·lectiu amb menys RD, amb el 38,2%.

Estudiant el lloc de naixement, el RD en les persones nascudes a l'estranger va ser del 54%, mentre que en les autòctones va ser del 38,5% (figura 14).

Figura 14. Retard en el diagnòstic del VIH segons sexe, edat, lloc de naixement i transmissió. Barcelona, 2020

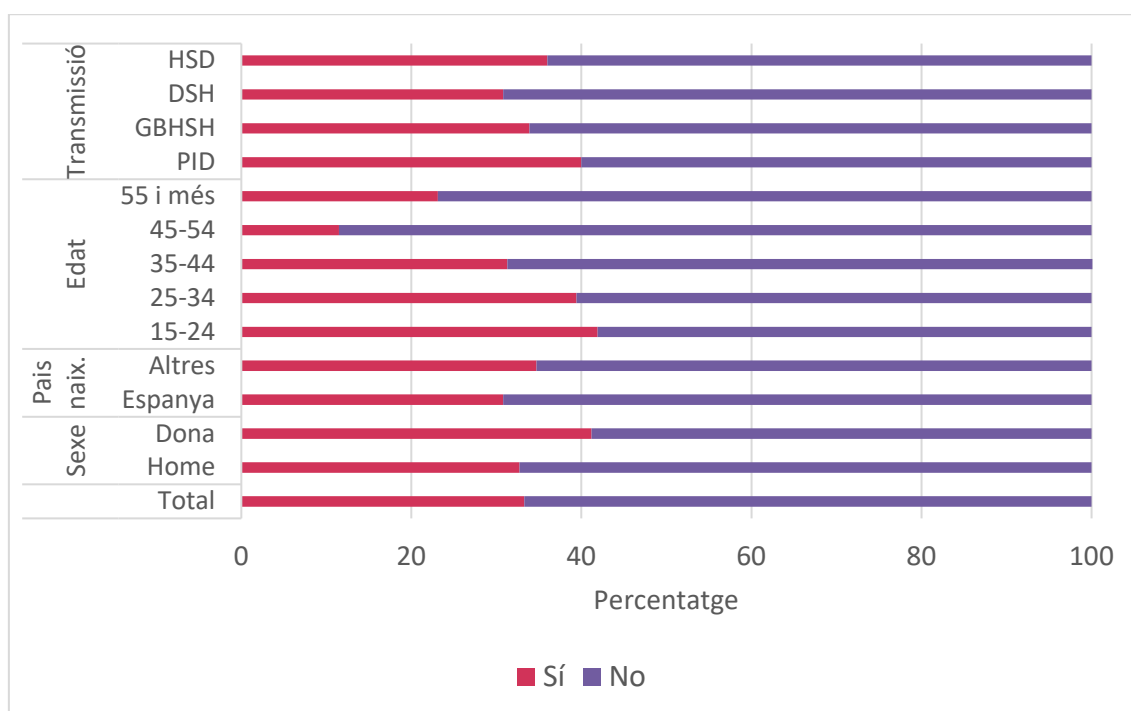

Estudi de contactes

L'estudi de contactes (EC) constitueix una de les principals activitats de vigilància epidemiològica i és una part essencial de la prevenció i el control de les malalties transmissibles. L'objectiu principal de l'EC és facilitar el diagnòstic precoç i el tractament oportú a fi de prevenir la reinfecció, reduir la transmissió i ajudar a identificar i controlar els brots epidèmics. També permet implementar les mesures de prevenció adequades per evitar casos secundaris entre els contactes. A més, té un component ètic, ja que ajuda els individus exposats a exercir el dret a conèixer la seva situació de risc.⁷

L'any 2020, l'EC es va iniciar en el 33,3% de les persones amb un nou diagnòstic d'infecció pel VIH (32,7% dels homes i 41,2% de les dones). L'EC es va dur a terme amb una freqüència similar entre els nascuts a Espanya i els nascuts en altres països (30,8% i 34,7%, respectivament). Només en l'11,5% dels casos entre els 45 i 54 anys es va fer l'EC (figura 15).

Figura 15. Realització de l'estudi de contactes sexuals dels nous diagnòstics de VIH. Barcelona, 2020

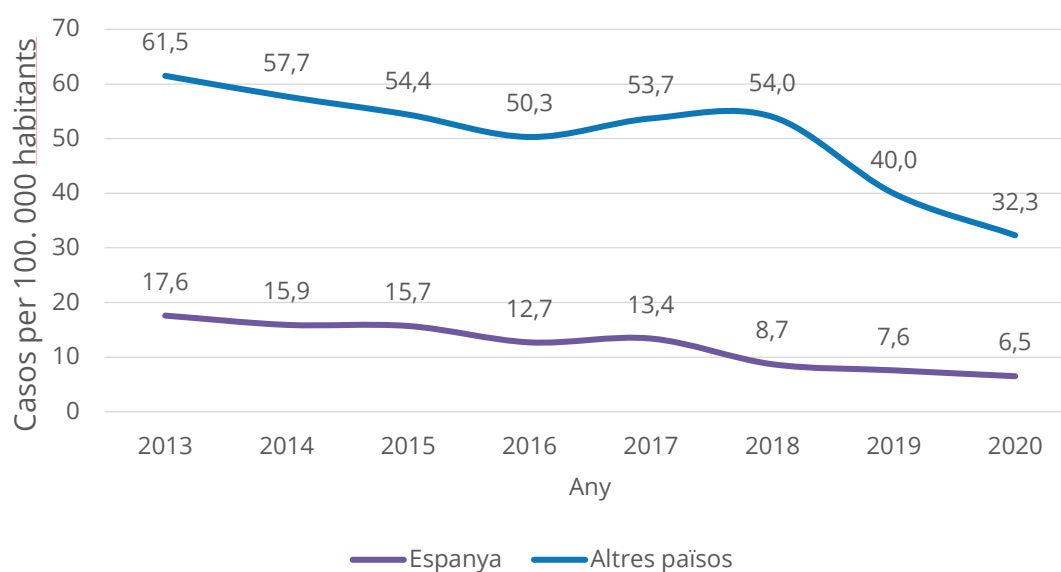

Tendència

Entre l'any 2013 i el 2020 es van detectar 2.778 persones diagnosticades de VIH, per tant, s'observa una reducció del 49,1% en comparar les taxes d'incidència de l'any 2013 i 2020. Aquesta tendència al descens es va interrompre l'any 2017, moment en què es va apreciar un increment del 7,5% respecte al 2016. L'any 2019 es va tornar a reprendre la tendència al descens que es manté el 2020, amb una reducció del 17,8%.

La figura 16 mostra l'evolució de les taxes d'incidència dels nous diagnòstics de VIH segons el lloc de naixement. Destaca l'important descens que s'observa en la taxa de VIH en persones nascudes a l'estranger en els darrers dos anys, que passa de 54 casos per 100.000 habitants el 2018 a 32,3 casos per 100.000 habitants el 2020.

Figura 16. Nous diagnòstics de VIH per 100.000 habitants segons sexe i lloc de naixement. Barcelona, 2013-2020

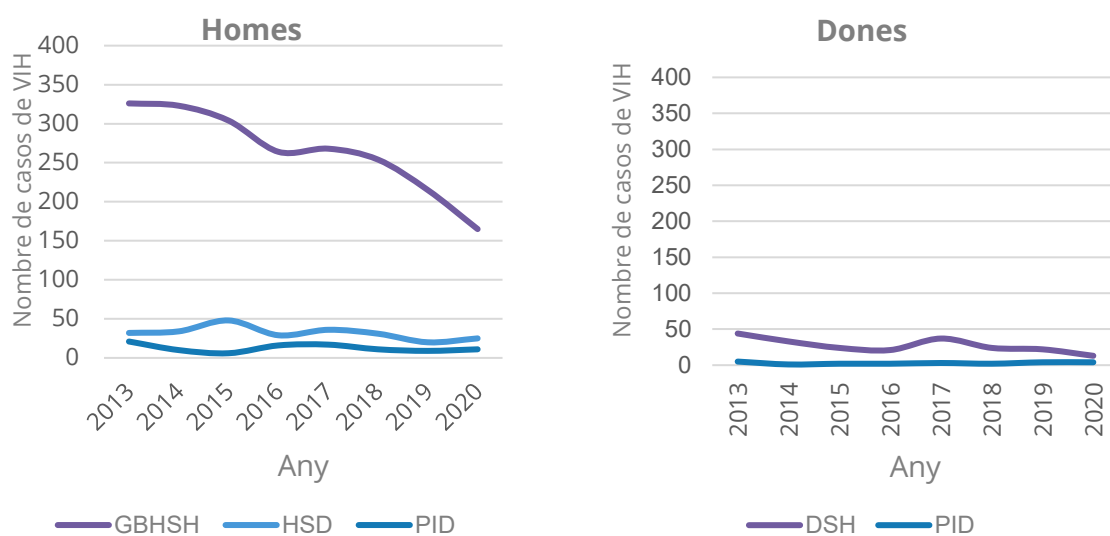
Durant aquest període, les taxes més elevades van correspondre a homes nascuts a l'estranger, i s'observa un descens interromput de la tendència durant el 2017 i el 2018. Així, la taxa va passar de 95,2 casos per 100.000 habitants l'any 2016 a 102,7 casos per 100.000 habitants el 2018 i a 61,1 casos el 2020. En els homes autòctons s'observa, també, una tendència descendent, però no tan pronunciada. Mentre que en les dones autòctones la tendència és estable i en els últims anys se situa al voltant d'un cas per 100.000 habitants, en les dones nascudes a l'estranger les taxes són més altes, però la tendència és decreixent (figura 5).

Pel que fa a la via de transmissió, s'observa una reducció de la incidència en totes les vies de transmissió entre el 2019 i el 2020, amb excepció dels homes que tenen

sexe amb dones, que el 2019 van ser 20 i el 2020, 25. Els casos de VIH en dones PID s'han mantingut estables (4 casos).

En els homes heterosexuais, hi ha hagut un augment en el nombre de casos del 20% respecte al 2019, mentre que en els GBHSH hi ha hagut una reducció del 23,3%. En les DSH s'ha observat un descens del 41% en comparar l'any 2019 i el 2020 (figura 17).

Figura 17. Nous diagnòstics de VIH segons sexe i via de transmissió. Barcelona, 2013-2020

La proporció de RD s'ha mantingut estable fins al 2018, any en què es va constatar un augment de l'11,0% respecte a l'any 2013. El 2019 i el 2020 es produeix un descens i es torna als nivells d'anys previs (figura 18).

En desagregar per via de transmissió, s'observa un augment del RD en homes PID (del 44% el 2019 al 87,5% el 2020). En el cas dels GBHSH s'observa una lleugera reducció, i es passa del 41% el 2013 al 38% el 2020. En els HSD el RD durant aquest període ha estat al voltant del 65%; aquest any se situa en el 56%. En les DSH s'ha mantingut relativament estable entre el 50% i el 60%, i aquest any baixa fins al 46,5%.

La mediana del recompte de limfòcits T CD4 al diagnòstic no ha variat significativament durant el període (figura 19).

Figura 18. Proporció de nous diagnòstics de VIH amb retard diagnòstic. Barcelona, 2013-2020

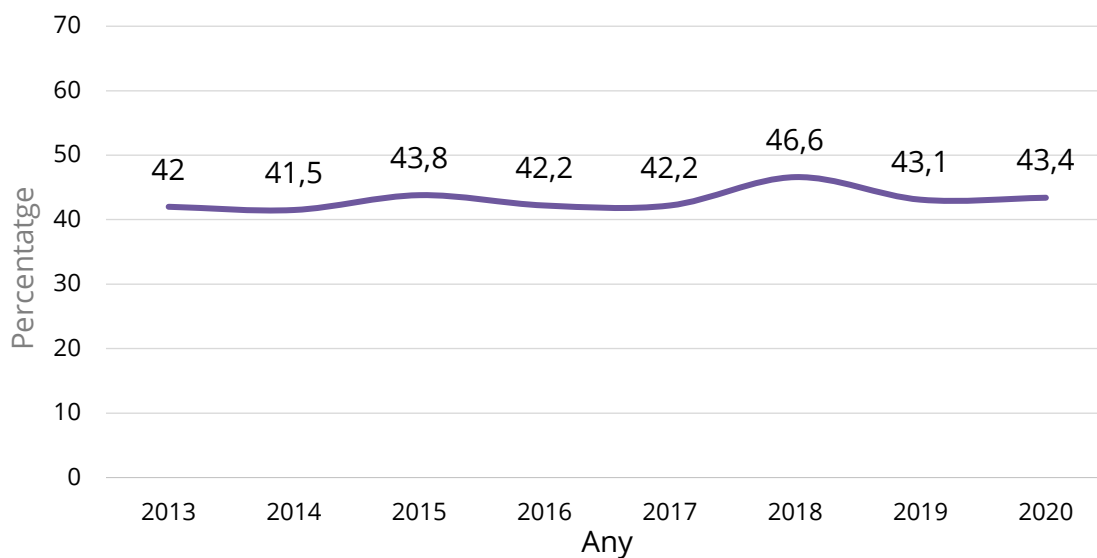
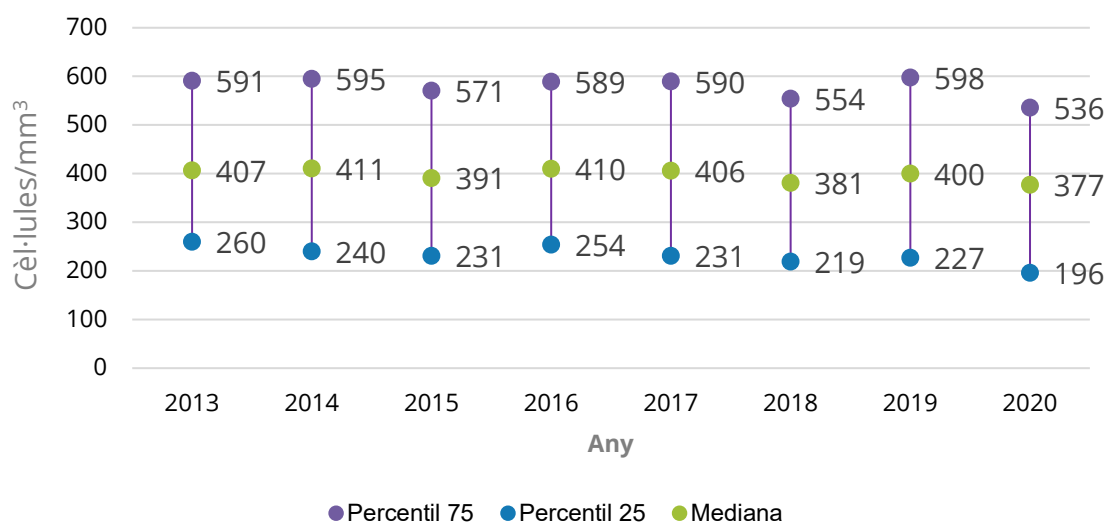

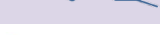

Figura 19. Mediana del recompte de limfòcits T CD4+ i dels casos de VIH. Barcelona, 2013-2020

La taula 1 recull un resum dels indicadors principals de la vigilància epidemiològica de la infecció pel VIH i la seva tendència durant el període 2013-2020.

Taula 1. Tendència dels nous diagnòstics d'infecció pel VIH. Barcelona, 2013-2020

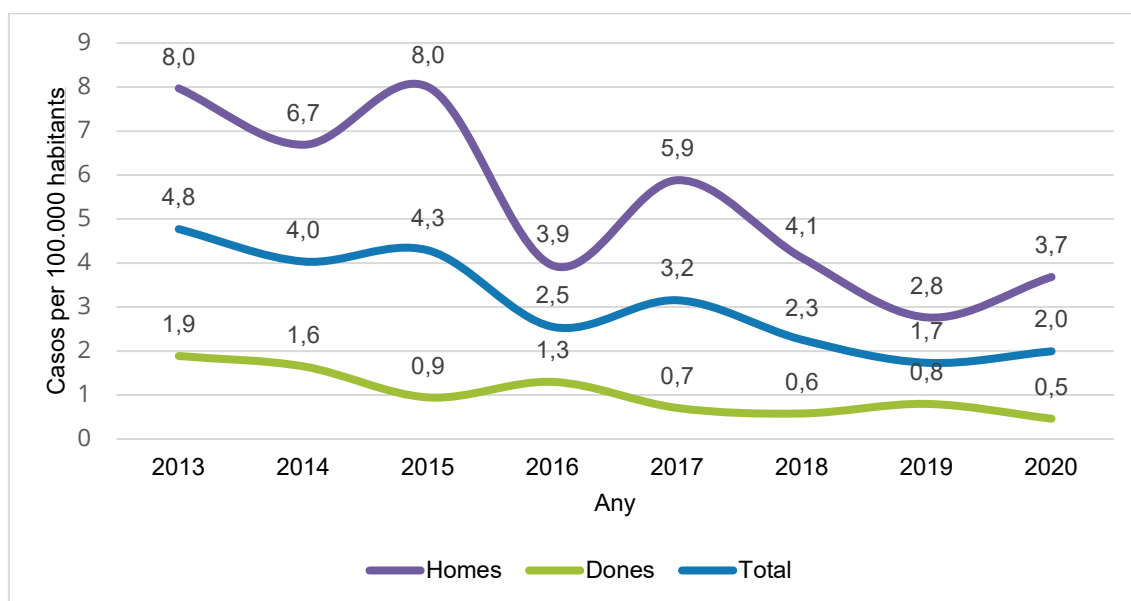
VIH	2013	Tendència	2020	Variació (%)
Total	441		228	-48,3
Sexe				
Homes	391		210	-46,3
Dones	50		18	64,0
Lloc de naixement i sexe				
Espanya, homes	201		72	64,2
Estranger, homes	190		138	-27,4
Espanya, dones	20		2	-90,0
Estranger, dones	30		12	-60,0
Via de transmissió				
Homes que tenen sexe amb homes	326		165	-49,4
Homes que tenen sexe amb dones	32		25	-21,9
Homes que s'injecten drogues	21		11	-47,6
Dones que tenen sexe amb homes	44		13	-70,5
Dones que s'injecten drogues	5		4	-20,0
Edat (anys)				
15-19	7		1	-85,7
20-29	120		80	-33,3
30-39	190		87	-54,2
40-49	79		35	-55,7
50-59	34		18	-47,1
60-69	10		5	-50,0
Més de 70	1		2	100,0
Retard en el diagnòstic (%)				
Retard en homes	42,0		43,4	3,3
Retard en dones	41,1		44,4	-9,2
Estudi de contactes (%)				
Estudi de contactes en homes	41,5		32,7	-23,1
Estudi de contactes en dones	34,0		41,2	21,2

Sida

Nous casos de SIDA

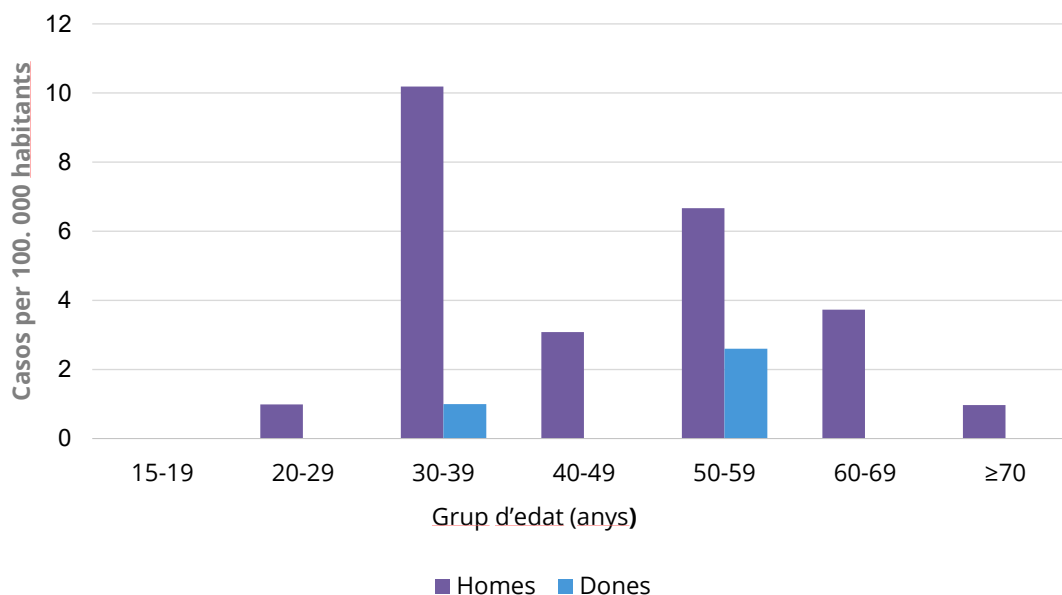
L'any 2020 s'han detectat 33 casos de SIDA en persones residents a Barcelona, la qual cosa representa una taxa de 2,0 casos per 100.000 habitants i un increment del 17,6% respecte al 2019. La taxa per a homes i dones va ser de 3,7 i 0,5 casos per 100.000 habitants, respectivament, i la raó home-dona de 7,4 (figura 20).

Figura 20. Casos de SIDA per 100.000 habitants segons sexe. Barcelona, 2013-2020

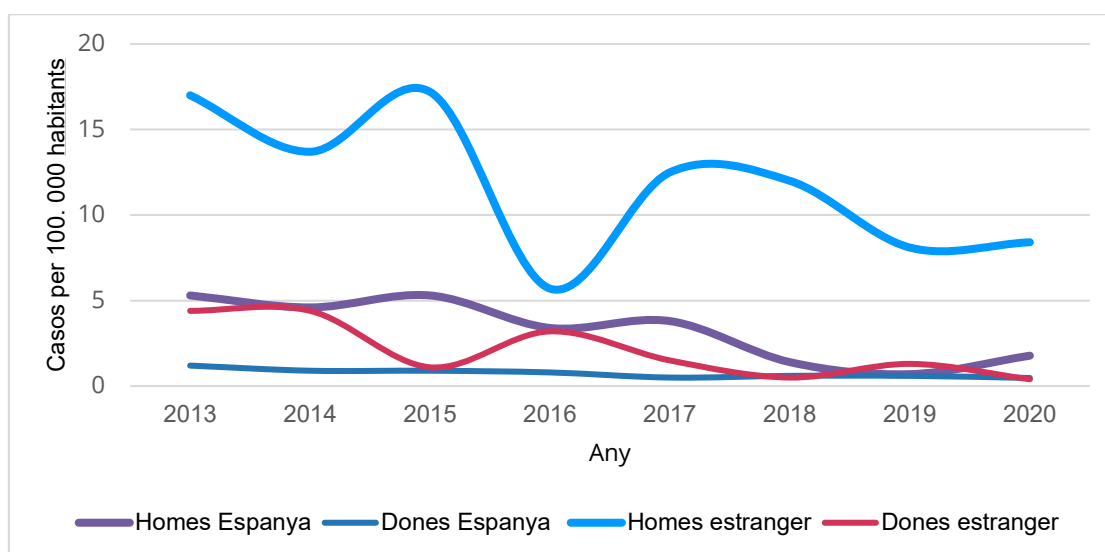
El 87,9% (29) dels casos eren homes entre 25 i 73 anys (mediana de 40 anys). Les edats de les quatre dones oscil·laven entre els 31 i els 57 anys (mediana de 52,5 anys). La figura 21 mostra les taxes segons grups d'edat i sexe.

Figura 21. Casos de SIDA per 100.000 habitants segons sexe i edat. Barcelona, 2020

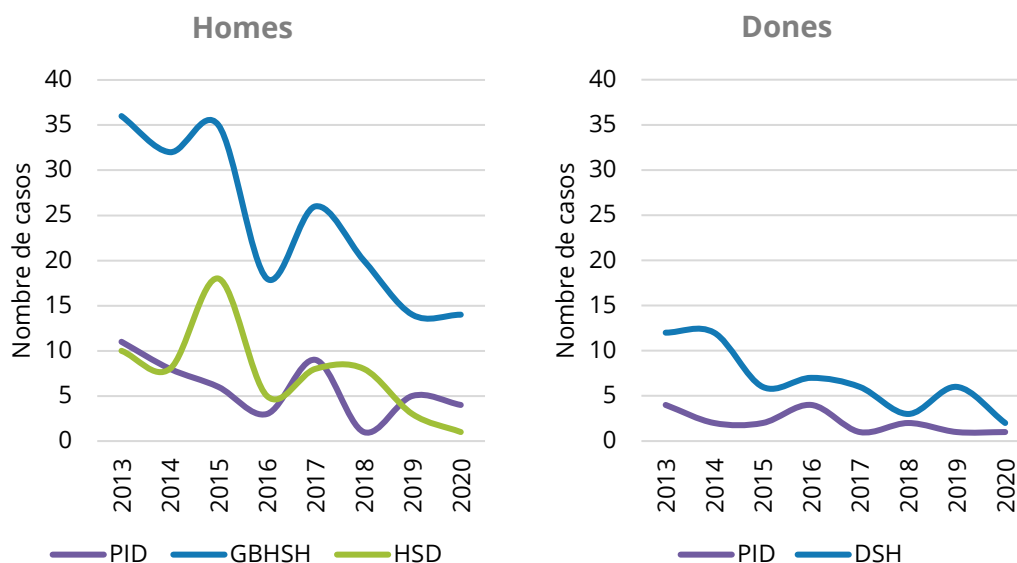
Una de les quatre dones va néixer a l'estranger, mentre que aquest percentatge arribava al 65,5% (19) en els homes. La figura 22 mostra la incidència anual de la SIDA segons el sexe i el lloc de naixement. En aquest últim any, el 62,0% d'aquestes persones estrangeres procedia de Llatinoamèrica i el 14,0% d'Europa occidental.

Figura 22. Casos de SIDA per 100.000 habitants segons sexe i lloc de naixement. Barcelona, 2013-2020

En els homes, la via de transmissió més freqüent van ser les relacions sexuals entre homes i l'ús de drogues injectades amb el 63,6% (14 casos) i el 22,7% (5 casos), respectivament. En les dones, les relacions sexuals amb homes van representar el 60,0% (3 casos) (figura 23).

Figura 23. Casos de SIDA segons sexe i via de transmissió. Barcelona, 2013-2020

Els districtes amb les taxes més elevades van ser Ciutat Vella i l'Eixample (3,5 i 3,0 casos per 100.000, respectivament) (figura 24a). La figura 24b mostra la distribució de les taxes per a homes i dones segons el districte de residència.

Figura 24a. Casos de SIDA per 100.000 habitants segons districte de residència. Barcelona, 2020

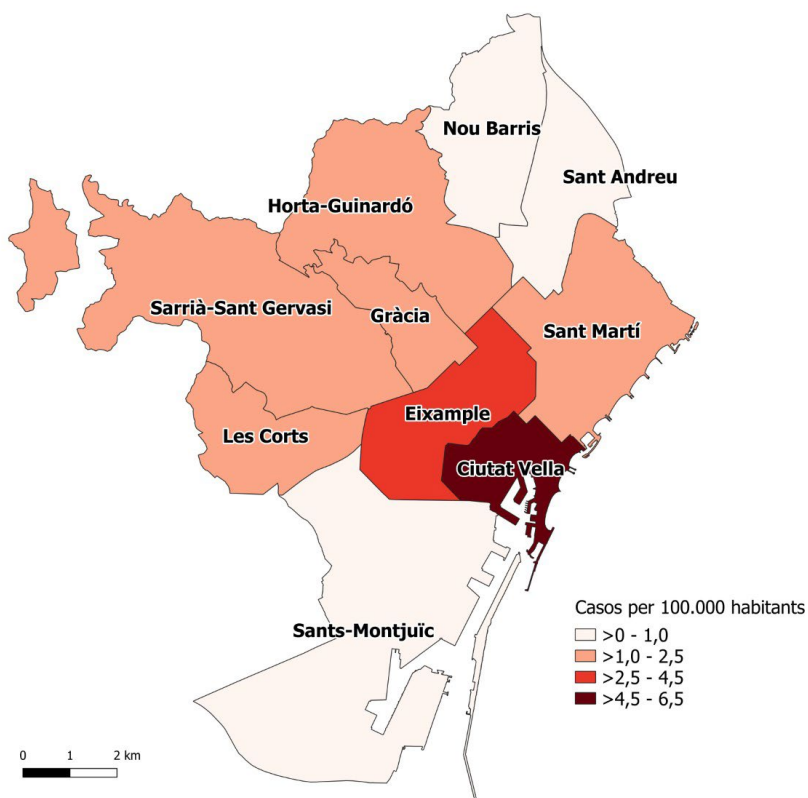
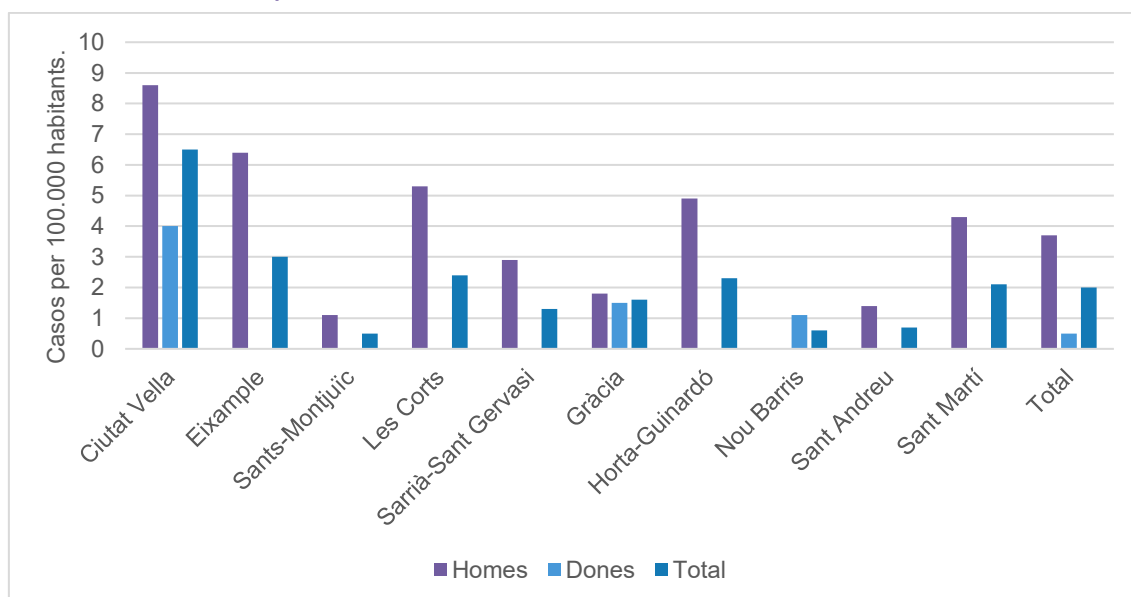
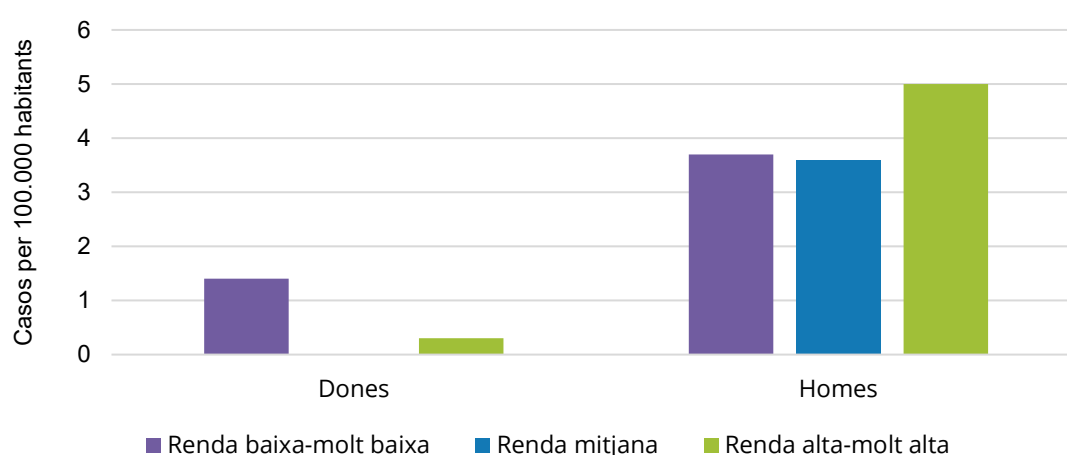

Figura 24b. Casos de SIDA per 100.000 habitants segons sexe i districte de residència. Barcelona, 2020

La figura 25 mostra la distribució de les taxes de SIDA dels barris segons l'índex de la renda familiar disponible. En els homes, la taxa més elevada corresponia als barris amb les rendes més elevades, mentre que en les dones s'observa el patró oposat; la taxa més elevada s'observa en els barris amb rendes més baixes.

Figura 25. Casos de SIDA segons sexe i renda del barri de residència. Barcelona, 2020

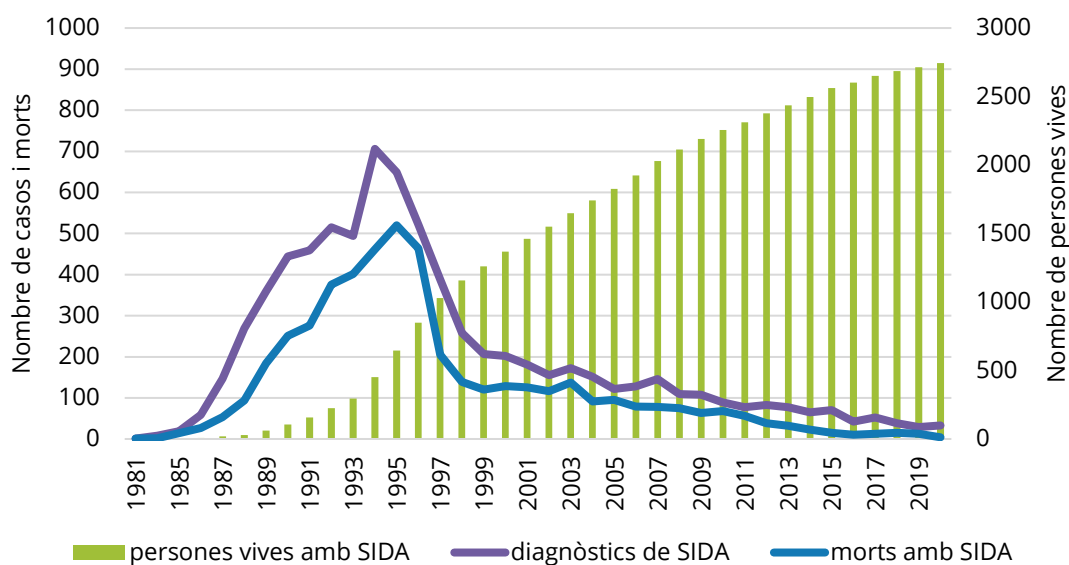
Les malalties indicatives de SIDA més freqüents l'any 2020 van ser la tuberculosi (11 casos), la pneumònia per *P. jirovecii* (9 casos) i la candidiasi esofàgica, amb 2 casos (figura 27).

L'estudi de contactes constava com a realitzat en el 27,6% dels casos (27,3% dels homes i 28,6% de les dones).

Tendència

Des del diagnòstic del primer cas de SIDA l'any 1981 s'han detectat un total de 7.632 persones amb SIDA residents a Barcelona. Durant aquests anys es poden diferenciar dos períodes ben definits: el primer, caracteritzat per un increment progressiu de la incidència, i el segon, a partir de la introducció del tractament antiretroviral de gran activitat l'any 1996, marcat pel declivi constant tant en el nombre de casos com en les morts per SIDA (figura 26).

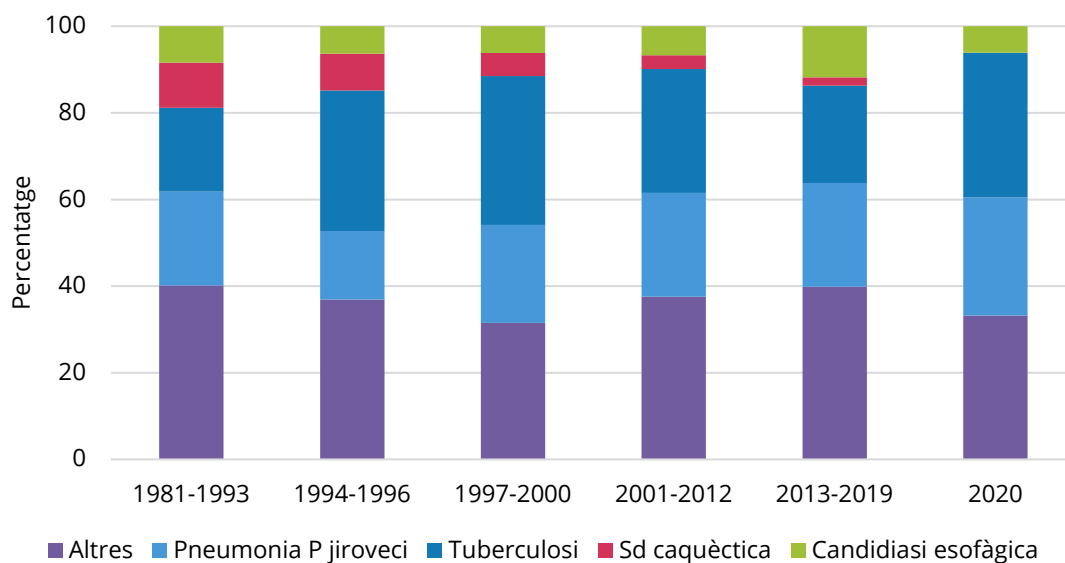
Figura 26. Nombre de persones diagnosticades i mortes amb SIDA, i persones que viuen amb SIDA. Barcelona, 1981-2020

Des de l'any 2013 s'observa un descens progressiu en el nombre de casos de SIDA en PID i en GBHSH. Durant aquest període no s'ha detectat cap cas de transmissió materno-infantil (taula 3).

En relació amb les malalties indicatives de SIDA, predominen la pneumònia per *Pneumocystis jirovecii* i la tuberculosi (figura 27).

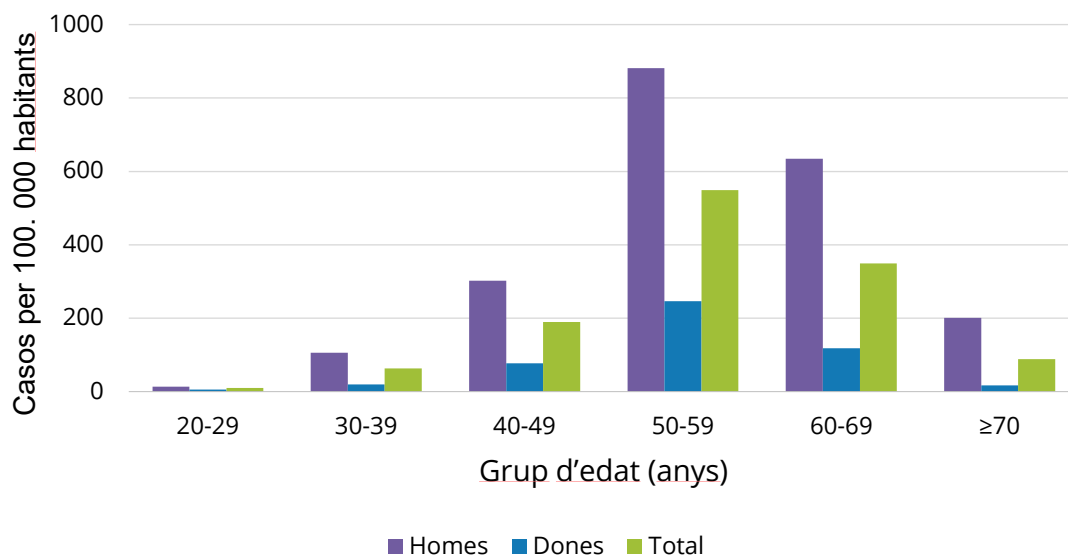
Figura 27. Malaltia indicativa de SIDA. Barcelona, 1981-2020

Persones que viuen amb SIDA

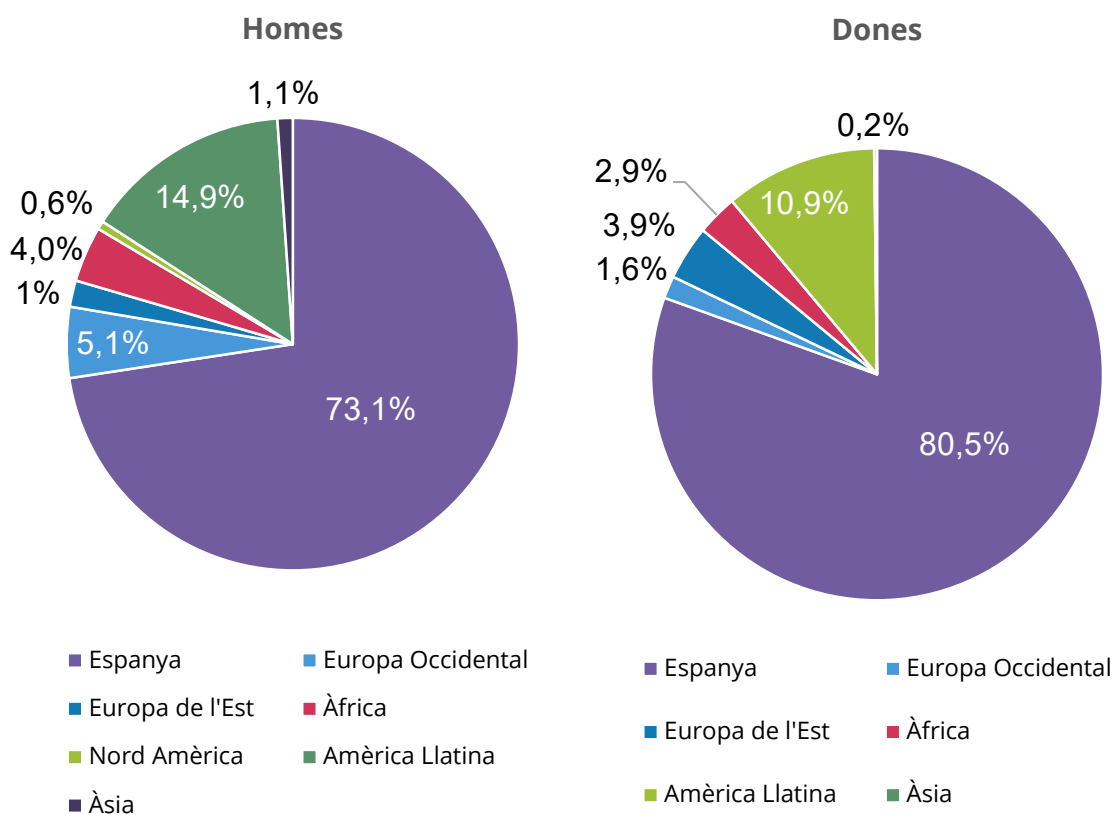
L'any 2020 a Barcelona vivien 2.744 persones amb SIDA (figura 26). D'aquestes, el 79,6% (2.184) eren homes. La mediana d'edat de les dones va ser de 54 anys, i de 53 anys en els homes. La figura 28 mostra el nombre de persones per 100.000 habitants que viuen amb SIDA segons el grup d'edat i el sexe.

Figura 28. Persones que viuen amb SIDA per 100.000 habitants segons sexe i grup d'edat. Barcelona, 2020

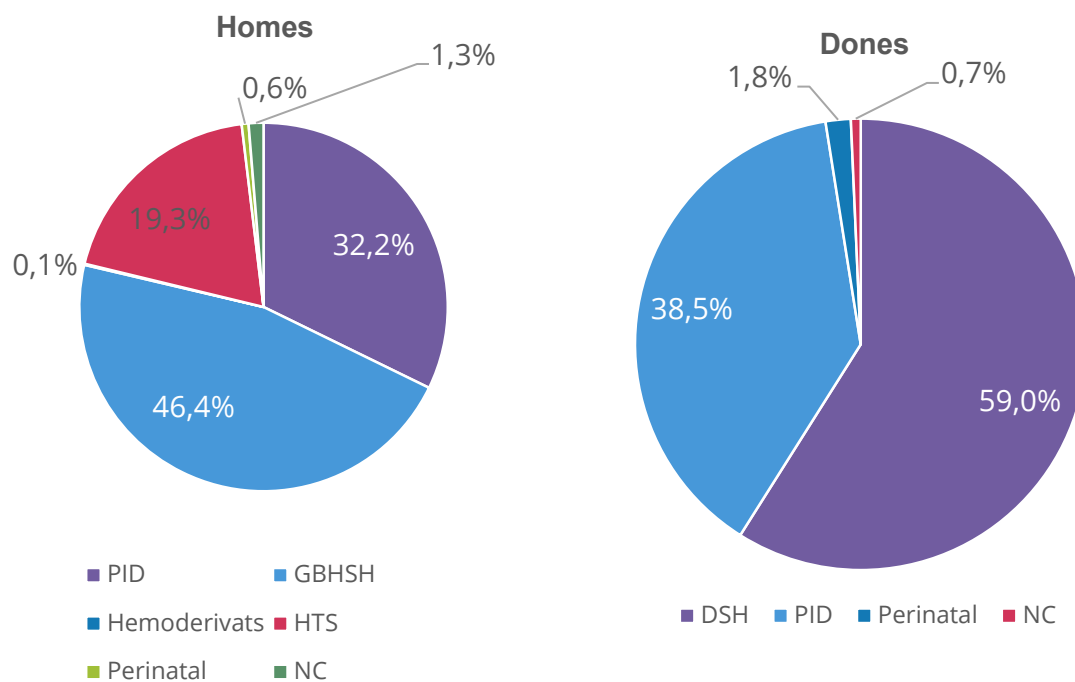
Entre els homes, el 73,1% van néixer a Espanya; entre les dones, el 80,5% (figura 29).

Figura 29. Persones que viuen amb SIDA segons regió de naixement. Barcelona, 2020

En el 59,0% de les dones la transmissió més probable van ser les relacions sexuals amb homes i en el 46,4% dels homes, les relacions sexuals amb homes (figura 30).

Figura 30. Persones que viuen amb SIDA segons via de transmissió. Barcelona, 2020

La taula 2 recull un resum dels indicadors principals de la vigilància epidemiològica de la SIDA i la seva tendència durant el període 2013-2020.

Taula 3. Tendència de la SIDA. Barcelona, 2013-2020

SIDA	2013	Tendència	2020	Variació (%)
Total	77		33	57,1
Sexe				
Homes	61		29	-52,5
Dones	16		4	-75,0
Lloc de naixement i sexe				
Espanya, homes	31		10	-67,7
Estranger, homes	30		19	-36,7
Espanya, dones	8		3	-62,5
Estranger, dones	8		1	-87,5
Via de transmissió				
Homes que tenen sexe amb homes	37		14	-62,2
Homes que tenen sexe amb dones	10		6	-40,0
Homes que s'injecten drogues	11		0	-100,0
Dones que tenen sexe amb homes	12		1	-91,7
Dones que s'injecten drogues	4		0	-100,0
Edat (anys)				
15-19	0		0	
20-29	6		1	-83,3
30-39	23		14	-39,1
40-49	29		4	-86,2
50-59	12		10	-16,7
60-69	7		3	-57,1
Més de 70	0		1	
Estudi de contactes (%)	48		11	-77,1
Estudi de contactes en homes	45,9		12	-73,9
Estudi de contactes en dones	56,3		0	-100,0

Conclusions i recomanacions

L'any 2020 continua la tendència al descens dels nous diagnòstics de VIH que es va iniciar l'any 2013. Aquest any es van detectar 228 persones diagnosticades de VIH, xifra que representa una taxa de 13,9 casos per 100.000 habitants i un descens del 17,7% respecte a l'any 2019.

Una part d'aquest descens es podria explicar pel retard en la notificació de la infecció a causa de la pandèmia de COVID-19.

La infecció continua sent més freqüent entre els homes (92,1%), amb una raó home:dona de 12,9. El 70% de les persones diagnosticades el 2020 tenien entre 20 i 39 anys.

La via sexual va ser la forma de transmissió més freqüent. Els homes gais, bisexuals i altres homes que tenen sexe amb homes van representar el 79% dels casos entre els homes. Les relacions sexuals amb homes va ser la transmissió més freqüent entre les dones (72% dels casos).

Les persones nascudes a l'estranger van suposar una part rellevant dels nous diagnòstics de VIH i van representar el 66% i el 67% dels casos en els homes i les dones, respectivament.

L'estudi de contactes en les parelles sexuals es va iniciar en el 33% de les persones diagnosticades amb VIH (en el 33% dels homes i el 41% de les dones). Aquesta intervenció s'hauria de realitzar en tots els casos, tant en les persones diagnosticades recentment de VIH com en les persones diagnosticades de SIDA.

Hem de destacar que quasi **la meitat (43%) dels nous diagnòstics de VIH es van fer amb retard**. Aquest valor continua indicant la necessitat d'augmentar els esforços per promoure la prevenció combinada i el diagnòstic precoç del VIH i d'altres infeccions de transmissió sexual.

Referències

1. Decret 203/2015, de 15 de setembre, pel qual es crea la Xarxa de Vigilància Epidemiològica i es regulen els sistemes de notificació de malalties de declaració obligatòria i brots epidèmics. Disponible a:
https://portaljuridic.gencat.cat/ca/pjur_ocults/pjur_resultats_fitxa/?action=fitxa&mode=single&documentId=702922&language=ca_ES
2. Departament de Salut. Generalitat de Catalunya. Definició de cas de les malalties de declaració obligatòria. Disponible a:
http://canalsalut.gencat.cat/web/.content/_Professionals/Vigilancia_epidemiologica/documents/arxius/spdefimdo.pdf
3. Departament d'Estadística i Difusió de Dades. Ajuntament de Barcelona. Anuaris Estadístics de Barcelona. Disponibles a:
<https://www.bcn.cat/estadistica/catala/index.htm>
4. Oficina Municipal de Dades. Ajuntament de Barcelona. Renda de les llars a Barcelona. Distribució per districtes, barris i seccions censals (2018). Disponible a:
https://ajuntament.barcelona.cat/barcelonaeconomia/sites/default/files/LA%20RENDA%20DE%20LES%20LLARS_2018_juliol.pdf
5. Oficina Municipal de Dades. Ajuntament de Barcelona. Distribució territorial de la renda familiar disponible per càpita a Barcelona (2017). Disponible a:
https://ajuntament.barcelona.cat/barcelonaeconomia/sites/default/files/RFD_2017_BCN.pdf
6. UNAIDS DATA 2019. Programme on HIV/AIDS. Disponible a:
https://www.unaids.org/sites/default/files/media_asset/2019-UNAIDS-data_en.pdf
7. Antinori, A. *et al.* Late presentation of HIV infection: a consensus definition. *HIV Med* 2011;12:61–64.
8. Grup de Treball per a l'Elaboració del Protocol per a l'Estudi dels Contactes de les Persones Diagnosticades d'ITS a Catalunya. Departament de Salut. Generalitat de Catalunya. Protocol per a l'estudi dels contactes de les persones diagnosticades d'ITS a Catalunya. Disponible a:
http://canalsalut.gencat.cat/web/.content/_A-Z//infeccions_transmissio_sexual/recursos_prof/documents/protocol_ec_its.pdf

Abreviatures i acrònims

- DSH** dones que tenen relacions sexuals amb homes
- EC** estudi de contactes
- HSD** homes que tenen relacions sexuals amb dones
- GBHSH** homes gais, bisexuals i altres homes que tenen sexe amb homes
- IRFD** índex de renda familiar disponible
- NC** no consta
- PID** persones que s'injecten drogues
- PIDd** dones que s'injecten drogues
- PIDh** homes que s'injecten drogues
- RD** retard en el diagnòstic de la infecció pel VIH
- SIDA** síndrome d'immunodeficiència adquirida
- VIH** virus de la immunodeficiència humana

C S B Consorci Sanitari
de Barcelona

Epidemiologia

Connectem
f **t** **o** **in**

www.aspb.cat